

Romány *Obsluhoval jsem anglického krále* (1974) Bohumila Hrabala a *Nácek a holič* (*Der Nazi und der Friseur*, 1977) německého autora Edgara Hilsenratha vznikaly nezávisle na sobě na opačných stranách tehdejší rozdělené Evropy. Přesto však mají mnoho společného, a to nejen dobu svého vzniku (počátek 70. let) či komplikace provázející jejich vydání. Shodných rysů mezi nimi najdeme mnohem víc. Oba romány nabízejí netradiční pohled na dějiny 20. století, své kontroverzní hrdiny nechávají projít událostmi, které předcházely druhé světové válce, válečnými léty i poválečnými zvraty. Ani v jednom z obou případů se nejedná o heroizaci doby nebo hlavních postav, ba právě naopak. Vypravěči Jan Dítě a Max Schulz představují outsidersy, snažící se za každou cenu získat uznání (Dítě) a moc (Max). Za svým cílem jdou pak tvrdošjně, bez ohledu na následky. Absurdita, nadsázka, černý humor a grotesknost se zde pojí s lyrickým jazykem a viděním. Dochází tak k porušení ustálených narativních postupů, na které byli čtenáři literatury s válečnou a poválečnou tematikou zvyklí. Netradiční způsob vyprávění a amorálnost hlavních postav vyprávějících své neuvěřitelné životní osudy s naprostou otevřeností byly také jedny z hlavních příčin, proč trvalo několik let, než se romány dočkaly svého vydání na domácí půdě.

Tato práce se chce věnovat srovnání obou těchto románů, především jejich vztahu k tradici pikareskního románu, na kterou navazují, každý po svém modifikují a prostřednictvím nadsázky, ironie a černého humoru posouvají směrem k moderní grotesce. Nejprve bude představena historie a hlavní znaky pikareskního románu a poté se pozornost přesune na vlastní srovnání. Stranou nezůstane ani role pikareskního románu v literatuře 20. století a jeho vztah k dějinám. Na závěr pak budou oba romány zasazeny do kontextu české a německé literární tradice.